

Masaliņas

Masaliņas pasaulē ir pazīstamas kopš 18. gadsimta. Šī infekcijas slimība nav smaga un lielākā iedzīvotāju daļa to pārslimo bērnībā. Kā liecina izmeklējumu dati, cilvēkiem, kuri vecāki par 25 gadiem vairāk nekā 90% gadījumu ir imunitāte pret masaliņām un gandrīz visiem, kuri vecāki par 35 gadiem.

Tomēr masaliņas ir bīstamas grūtniecēm. Šīs slimības ietekmē var rasties dažādi attīstības traucējumi auglim, ja māte grūtniecības laikā pārslimojusi masaliņas (īpaši pirmajā grūtniecības trimestrī). Periodā pirms vakcinācijas uzsākšanas, masaliņu saslimstības pacēlumiem bija raksturīgs periodiskums ik pēc trim gadiem. Ieviešot imunizāciju pret masaliņām ievērojami pagarinājās periods starp slimības pacēlumiem un saslimušo skaits katrā pacēlumā kļūst ievērojami mazāks.

Vakcinācija pret masaliņām ir iekļauta Pasaules Veselības organizācijas Paplašinātajā imunizācijas programmā, tā ir rekomendēta un veicama ekonomiski attīstītajās valstīs, lai novērstu iedzimto masaliņu sindroma gadījumus. 1993. gadā Latvijā (pirmā no bijušajām PSRS republikām) tika uzsākta bērnu vakcinācija pret masaliņām, iekļaujot vakcinācijas kalendārā:

- 15 mēnešu vecus abu dzimumu bērnus, lai nākotnē samazinātu un pārtrauktu masaliņu vīrusa cirkulāciju
- 12 gadu vecas meitenes ar mērķi aizsargāt sievietes un novērst iedzimto masaliņu sindroma risku.

Pateicoties bērnu vakcinācijai, Latvijā vērojama masaliņu saslimstības samazināšanās tendence. Pēdējais masaliņu uzliesmojums Latvijā tika reģistrēts 1996. gadā, kad masaliņas pārslimoja 5800 bērni (pārsvārā skolas vecuma bērni). Kopš tā laika saslimstība ar masaliņām nepārsniedz 10 gadījumus uz 100 000 iedzīvotājiem periodā starp saslimstības pacēlumiem.

2002. gadā vakcinācijas kalendārs tika papildināts vēlreiz un tika noteikta revakcinācija pret masaliņām 7 gadus veciem bērniem.

Simptomi

Masaliņu ierosinātājs ir rubivīruss. Klīniskie simptomi - temperatūras paaugstināšanās, limfmezglu pietūkums un izsitumi pa visu ķermeni. Slimības gaita parasti ir viegla. Inkubācijas periods ir 12-23 dienas, bet parasti 14 - 16 dienās. Sievietēm grūtniecības pirmajās 16 nedēļās vīruss ir īpaši bīstams, jo tas viegli nokļūst caur placentu embrija audos. Vīruss var izraisīt augļa bojāeju, spontānu abortu, vai arī smagas bērna attīstības anomālijas - tā saucamo iedzimto masaliņu sindromu.

Profilakse

Bērnu vakcinācija pret masaliņām pēc Latvijā apstiprināta vakcinācijas kalendāra. Vecākiem un ārstiem jāseko, lai visas meiteņes pēc 12 gadu vecuma būtu vakcinētas pret masaliņām. Meiteņu vakcinācija veicama arī gadījumos, ja medicīniskajā dokumentācijā ir dati par pārslimotām masaliņām, kas nav laboratoriski apstiprinātas, jo atsevišķas infekcijas slimības var atgādināt masaliņas (paaugstināta ķermeņa temperatūra un izsitumi). Vakcinācija nav kaitīga bērna veselībai, ja agrāk viņš jau pārslimojis masaliņas.

Vakcinācija ir ieteicama arī reproduktīvā vecuma sievietēm, kuras nav vakcinētas pret masaliņām. Ģimenes ārstiem ieteicams izskaidrot sievietēm vakcinācijas nozīmi iedzimto masaliņu sindroma profilaksē.